

ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»
(ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)

ФІЛІЯ «ЖМЕРИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

вул.Барляєва, 31, м.Жмеринка, Вінницька обл., 23100 , тел.(04332) 5-02-50
E-mail: gl-forester@ukr.net, код ЄДРПОУ 45040132

На підставі наказу №868 від 28.10.2022р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Філії «Жмеринське лісове господарство»

ДП «Ліси України»

Олег ПЕТРЕНКО

2023 р.

Звіт

**за результатами післяпроектного моніторингу впливу на довкілля
(2023 звітний рік)**

планованої діяльності:

«Спеціальне використання лісових ресурсів шляхом проведення суцільних рубок головного користування Могилів-Подільського, Тульчинського та Жмеринського адміністративних районів, Вінницька область

Філія «Жмеринське лісове господарство»

ДП «Ліси України»,

у відповідності до Висновку з оцінки впливу на довкілля

від 09 грудня 2021р. № 21/01-2021788200/1

м. Жмеринка– 2023

РЕФЕРАТ

Інтенсивний антропогенний вплив на біорізноманіття лісових екосистем ставить під загрозу існування рідкісних та зникаючих видів та їхні біотопи. Післяпроектний моніторинг діяльності має на меті виявлення розбіжностей у прогнозованих рівнях впливу довкілля і його зменшення.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає у дослідженні впливу планованої діяльності на раритетні види флори і фауни на місці провадження планованої діяльності, виявленні місцезнаходження видів флори, фауни та угруповань, які підлягають охороні та збереженню та занесені до Червоної книги України; додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції 6 (1998) даної Конвенції; рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню з додатку Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції в межах об'єктів Смарагдової мережі «Liadova-Murafa» (UA0000149) та «Podilskyi Dnister» (UA0000245) в лісах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України», діяльності пов'язаної із лісовідновленням та ідентифікацією природних лісів, пралісів і квазіпралісів.

Для досягнення мети передбачено виконати наступні завдання: дослідити природні оселища та види межах об'єктів Смарагдової мережі «Liadova-Murafa» (UA0000149) та «Podilskyi Dnister» (UA0000245);

- встановити наявність угруповань Зеленої книги України та оселищ Резолюції 4 Бернської конвенції;

- встановити наявність рідкісних і зникаючих видів флори та фауни (видів Червоної книги України та Резолюції 6 Бернської конвенції) в межах квартално-видільного переліку Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»;

- установити можливий вплив планової діяльності на природні комплекси
- ідентифікувати лісові ділянки, де реєструють природні ліси, праліси і квазіпраліси;

- аналіз діяльності, пов'язаної із лісовідновленням

Об'єкт дослідження: біорізноманіття на ділянках планованої діяльності Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України», а також інші суміжні ділянки (100 м по периметру) та їх вплив на природні оселища, види тварин і рослин із Червоної книги України та під охороною в межах об'єктів Смарагдової мережі «Liadova-Murafa» (UA0000149) та «Podilskyi Dnister» (UA0000245), лісовідновлення, природні ліси, праліси та квазіпраліси.

Предмет дослідження: поширення, еколого-ценотичні особливості та охорона видів флори та фауни на території планованої діяльності Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Методи дослідження: польові (флористичні та еколого-популяційні) здійснювалися маршрутно-експедиційним способом; камеральні (ідентифікаційний, обробка гербарних колекцій, ботаніко-географічний, порівняльно-флористичний, картографічний) методи.

Вивчення біорізноманіття у лісах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» проводилось у вегетаційний сезон 2020-2021 років під час маршрутних досліджень із складанням геоботанічних описів та моніторинг у квітні 2022 р. та серпні 2023 р. У ході складання маршрутних шляхів було проаналізовано таксаційні матеріали, з метою деталізації складу, структури, віку деревостанів, для побудови найбільш доцільних та оптимізованих шляхів обстеження. За матеріалами дослідження складено квартално-видільний перелік місцезнаходження видів флори, фауни і угруповань, які підлягають охороні та збереженню в межах об'єктів Смарагдової мережі: об'єкти Червоної книги України; види з додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції 6 (1998) даної Конвенції; рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню з додатку Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції в межах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» для подальшого моніторингу за їхнім станом.

ЗМІСТ

Вступ	5
1. Характеристика планованої діяльності Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»	6
2. Організація і проведення післяпроектного моніторингу	9
3. Результати післяпроектного моніторингу	18
3.1. Вплив на природні оселища (біотопи) та рослинні угруповання	18
3.2. Моніторинг раритетних видів флори	26
3.3. Приналежність лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів та інформація щодо лісовідновлення	30
3.4. Моніторинг раритетних видів фауни	33
4. Моніторингові дослідження на ділянках планованої діяльності	38
5. Моніторинг стану ґрунтового покриву репрезентативних виділів після проведення планованої діяльності у ФІЛІЇ «ЖМЕРИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»	41
Висновки	43
Література	48
Додатки	50

Вступ

На етапі до початку провадження планованої діяльності післяпроектний моніторинг є одним із механізмів перевірки реального впливу на складові навколишнього середовища, контролю за виконанням визначених екологічних умов провадження планованої діяльності та її виробничих характеристик, що впливають на довкілля. Моніторинг планованої діяльності на етапі її реалізації має на меті виявлення будь-яких розбіжностей та відхилень у прогнозованих рівнях впливу на довкілля і його зменшення.

Виконання плану післяпроектного моніторингу затвердженого відповідно до Висновку з оцінки впливу на довкілля від 09.12.2021 року №21/01-2021788200/1 планованої діяльності ДП «Жмеринське лісове господарство» «Спеціальне використання лісових ресурсів шляхом проведення суцільних рубок головного користування Могилів-Подільського, Тульчинського та Жмеринського адміністративних районів, Вінницька область» (реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 2021788200).

Філія «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» встановлює моніторинг до початку провадження планованої діяльності за впливом на види і природні оселища Смарагдової мережі «Liadova-Murafa» (UA0000149) та «Podilskyi Dnister» (UA0000245), за видами занесеними до Червоної книги на місці провадження планованої діяльності й природними оселищами (біотопи) Резолюції 4 Бернської конвенції та Зеленої книги України.

Результати післяпроектного моніторингу дають можливість лісокористувачу розробити превентивні заходи щодо зменшення негативного впливу лісогосподарської діяльності на раритетні компоненти біологічного різноманіття та забезпечує контроль за виконанням положень, визначених висновком про оцінку впливу на довкілля.

1. Характеристика планованої діяльності

Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Державне підприємство «Жмеринське лісове господарство» Вінницького обласного управління лісового та мисливського господарства розташоване у південно-західній частині Вінницької області на території Могилів-Подільського, Тульчинського та Жмеринського адміністративних районів.

Відповідно до наказу Державного агентства лісових ресурсів України №536 від 27.09.2021 року до ДП «Жмеринське лісове господарство» приєднане ДП «Могилів-Подільське лісове господарство». Відповідно, у звіті територія планової діяльності Державного підприємства «Могилів-Подільське лісове господарство» відноситься до ДП «Жмеринське лісове господарство».

Відповідно до наказу Державного агентства лісових ресурсів України № 868 від 28.10.2022 року ДП «Жмеринське лісове господарство» реорганізовано у Філію «Жмеринське лісове господарство» Державного спеціалізованого підприємства «Ліси України» (далі - Філія «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України») (Додаток А).

Поштова адреса: 23100, Вінницька обл., місто Жмеринка, вулиця Барляєва, будинок 31.

На сьогодні адміністративно–організаційна структура та загальна площа підприємства наведена у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Адміністративно–організаційна структура та загальна площа підприємства,

Найменування лісництв	Площа, га
Мурованокуриловецьке	4511,6
Котюжанське	3317,7
Івашковецьке	4771,4
Джуринське	4971,6
Моївське	4189,7
Вендичанське	4869,6
Ямпільське	5512,4
Разом по лісовому господарству	32144,0

Поділ лісів за лісництвами в межах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» включає сім лісництв і наведено на рис. 1.1.

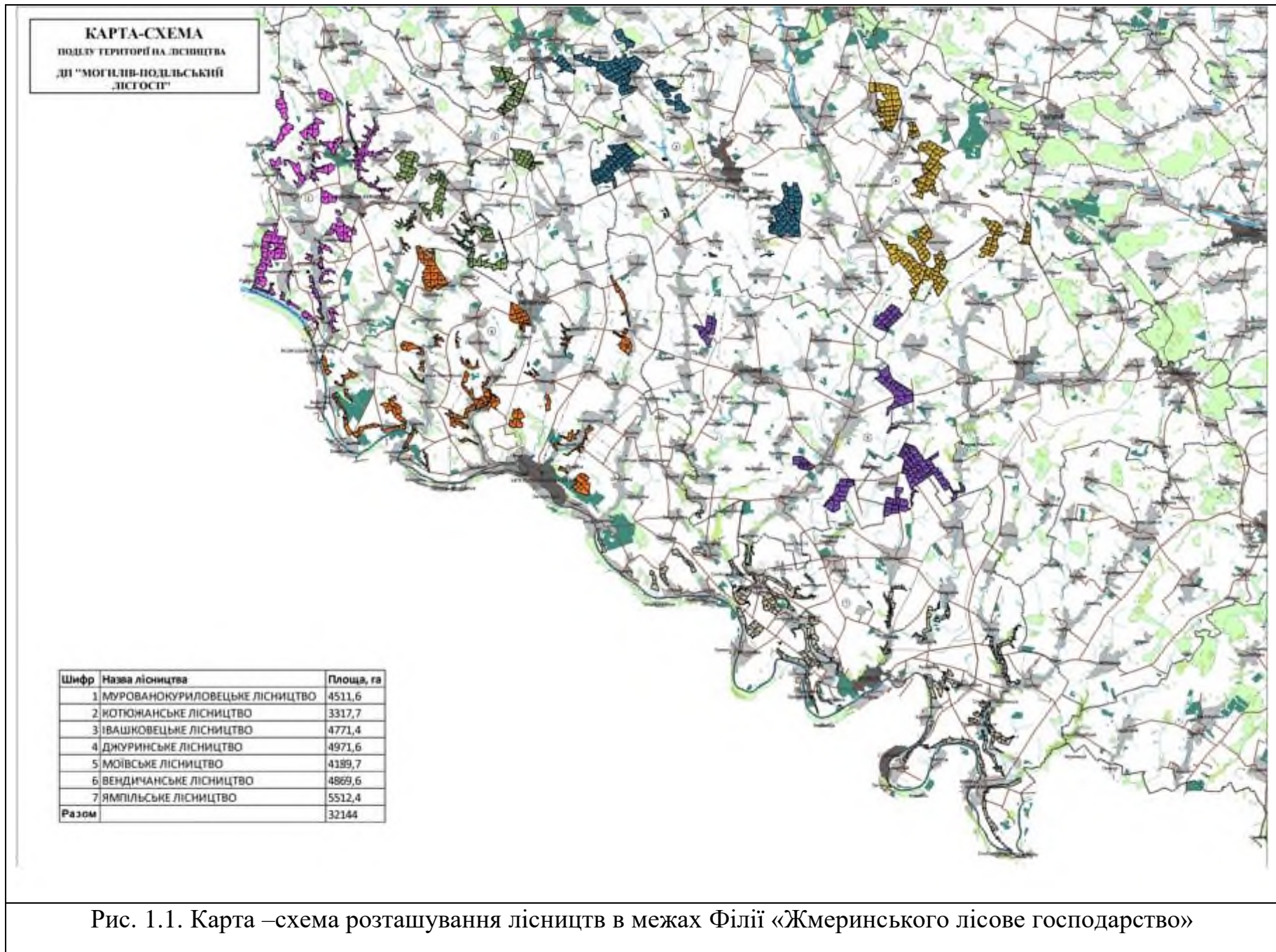

Рис. 1.1. Карта –схема розташування лісництв в межах Філії «Жмеринського лісове господарство»

Категорії лісів Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» включають ліси природоохоронного, наукового та історико-культурного значення (загальна площа 3032,3 га), рекреаційно-оздоровчі ліси (загальна площа 1331,2 га), захисні ліси (загальна площа 10508,1 га).

Відповідно до діючого чинного законодавства з розрахунку рубок головного користування виключено 10,9 тис.га (38 %) вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок, в т.ч. 2,4 тис. га (56 %) стиглих і перестійних насаджень.

Згідно затвердженої відомості чергової лісосіки рубок головного користування на 2023 рік в рубку відведено 9 ділянок, на площі 25,6 га на території чотирьох лісництв Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Мурованокуриловецьке, Котюжанське, Джуринське, Моївське). Планується заготовити деревини 8412,0 м³, з них ліквідної 7745,0 м³. По всіх ділянках застосовано суцільнолісосічну систему рубок. Переважна кількість ділянок відноситься до дубової госпсекції (89,0 %) (табл. 1.2 та Додаток Б).

Таблиця 1.2

Фактичні показники планованої діяльності на території
Філія «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Лісогосподарська діяльність	Площа, га	Заготовлено деревини, м ³			
		Всього	Ліквідна	Ділова	Дрова
Рубки головного користування	25,6	8412	7745	3818	3927

Станом на момент підготовки звіту плановану діяльність реалізовано на загальній площі 20,8 га, з яких заготовлено деревини 6890,0 м³, в тому числі ліквідної 6344 м³.

2. Організація проведення робіт післяпроектного моніторингу

Відповідно до отриманого Висновку з оцінки впливу на довкілля від 09.12.2021 року №21/01-2021788200/1 планованої діяльності ДП «Жмеринське лісове господарство» «Спеціальне використання лісових ресурсів шляхом проведення суцільних рубок головного користування Могилів-Подільського, Тульчинського та Жмеринського адміністративних районів, Вінницька область» (реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 2021788200) та до погодженого з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України Плану післяпроектного моніторингу передбачено наступні роботи на етапі до початку провадження планованої діяльності (табл. 2.1).

Результати післяпроектного моніторингу подаються щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу та центрального апарату Держекоінспекції, а також забезпечується опублікування результатів на власному веб-сайті (у разі наявності) або веб-сайтах органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазначати впливу планованої діяльності.

Польові наукові дослідження проведені на ділянках моніторингу за попередньо визначеними маршрутними шляхами. Маршрутні шляхи прокладено із врахуванням наявних ділянок планованої діяльності, (рубки головного користування 2023 року) за загальноприйнятими методиками (Браун-Бланке).

Дослідження суміжних ділянок, які примикають до територій планованої діяльності проведено по контуру відводів деревостанів. По контуру ділянок головного користування здійснювали дослідження ділянок на відстані 100 метрів.

Обстеження територій провадження планової діяльності Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільської дільниці) проводилося з метою дослідження природних оселищ (біотопів) Бернської Конвенції та рідкісних і зникаючих видів флори та фауни в об'єктах Смарагдової мережі «Liadova-Murafa» (UA0000149) та «Podilskyi Dnister» (UA0000245) та впливу на них планованої діяльності, а також створення квартално-видільного переліку; визначення переліку видів Червоної книги України і Резолюції 6 Бернської конвенції), природних оселищ та угруповань Зеленої книги України.

Дослідження післяпроектного моніторингу провадження планованої діяльності

№	Предмет дослідження	Періодичність здійснення	Умови звітності
1.	Комплекс заходів для усунення негативних впливів на водні ресурси від проведення рубок на ділянках, що безпосередньо здійснюють вплив на гідрологічний режим водних об'єктів	Одноразово	До початку провадження планованої діяльності
2.	Інформація по проведених дослідженнях щодо впливу планованої діяльності на ґрунтовий покрив ділянок, крім: Мурованокуриловецького лісництва: кв. 28 вид. 4; Котюжанського лісництва: кв. 3 вид. 9, кв. 36 вид. 1; Івашковецького лісництва: кв. 59 вид. 5, кв. 86 вид. 8; Джуринського лісництва: кв. 4 вид. 19, кв. 71 вид. 4; Моївського лісництва: кв. 13 вид. 1, кв. 55 вид. 2	Одноразово	До початку провадження планованої діяльності
3.	Актуальне розміщення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Дуби-велетні», ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Група екзотів», ботанічних пам'яток природи місцевого значення «Віковий дуб», ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Дуб-велетень», ботанічного заказника загальнодержавного значення «Вендичанська дубина», ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Грбарківський», ботанічного заказника місцевого значення «Нагорянський», ботанічного заказника місцевого значення «Лядівський» на картографічних матеріалах	Одноразово	До початку провадження планованої діяльності
4.	Інформація щодо досліджень в об'єктах Смарагдової мережі Liadova-Murafa (UA0000149) та Podilskyi Dnister (UA0000245)	Одноразово	До початку провадження планованої діяльності

№	Предмет дослідження	Періодичність здійснення	Умови звітності
5.	Перелік кварталів та виділів, де згідно умов висновку заборонено здійснювати плановану діяльність, у тому числі ті, де виявлені рослинні угруповання Зеленої книги та природні оселища (біотопи), що охороняються в рамках Бернської Конвенції, на яких виявлено види фауни та флори, які занесені до Червоної книги України	Одноразово	До початку провадження планованої діяльності
6.	Результати проведення археологічних обстежень в межах території планованої діяльності	Одноразово	До початку провадження планованої діяльності
7.	Дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі	Один раз на рік	Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу) подаються щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу та центрального апарату Держекоінспекції, а також забезпечується опублікування результатів та запитуваної інформації до початку провадження планованої діяльності на власному вебсайті (в разі наявності) або вебсайтах органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазнати впливу планованої діяльності. Моніторинг здійснюється щорічно з моменту початку провадження планованої діяльності та протягом п'яти років після закінчення реалізації планованої діяльності
8.	Дослідження на наявність природних оселищ (біотопів) Бернської Конвенції (додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції) та рідкісних і зникаючих видів флори та фауни (видів Червоної книги України та Резолюції 6 Бернської конвенції) разом з квартално-видільним переліком	Перед початком здійснення рубок головного користування	Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу) подаються щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу та центрального апарату Держекоінспекції, а також забезпечується опублікування результатів та запитуваної інформації до початку провадження планованої діяльності на власному вебсайті (в разі наявності) або вебсайтах органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-

№	Предмет дослідження	Періодичність здійснення	Умови звітності
			територіальних одиниць, що можуть зазнати впливу планованої діяльності. Моніторинг здійснюється щорічно з моменту початку провадження планованої діяльності та протягом п'яти років після закінчення реалізації планованої діяльності
9.	Перелік кварталів та виділів, які згідно досліджень щодо впливу планованої діяльності на ґрунтовий покрив повинні бути виключені з фонду рубок головного користування	Один раз на рік	Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу) подаються щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу та центрального апарату Держекоінспекції, а також забезпечується опублікування результатів та запитуваної інформації до початку провадження планованої діяльності на власному вебсайті (в разі наявності) або вебсайтах органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазнати впливу планованої діяльності. Моніторинг здійснюється щорічно з моменту початку провадження планованої діяльності та протягом п'яти років після закінчення реалізації планованої діяльності
10.	Дослідження стану ґрунтів та активізації ерозійних процесів	Один раз на рік, після завершення рубок на оцінених ділянках	Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу) подаються щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу та центрального апарату Держекоінспекції, а також забезпечується опублікування результатів та запитуваної інформації до початку провадження планованої діяльності на власному вебсайті (в разі наявності) або вебсайтах органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазнати впливу планованої діяльності. Моніторинг здійснюється щорічно з моменту початку провадження планованої

№	Предмет дослідження	Періодичність здійснення	Умови звітності
			діяльності та протягом п'яти років після закінчення реалізації планованої діяльності
11.	Здійснення обліку заготовленої деревини та лісопродукції: інформація щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю) в сфері охорони навколишнього природного середовища	Один раз на рік	Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу) подаються щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу та центрального апарату Держекоінспекції, а також забезпечується опублікування результатів та запитуваної інформації до початку провадження планованої діяльності на власному вебсайті (в разі наявності) або вебсайтах органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазнати впливу планованої діяльності. Моніторинг здійснюється щорічно з моменту початку провадження планованої діяльності та протягом п'яти років після закінчення реалізації планованої діяльності

№	Предмет дослідження	Періодичність здійснення	Умови звітності
12.	Інформація щодо проведення лісовідновлення на лісосіках рубок головного користування	Один раз на рік	<p>Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу) подаються щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу та центрального апарату Держекоінспекції, а також забезпечується опублікування результатів та запитуваної інформації до початку провадження планованої діяльності на власному вебсайті (в разі наявності) або вебсайтах органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазнати впливу планованої діяльності. Моніторинг здійснюється щорічно з моменту початку провадження планованої діяльності та протягом п'яти років після закінчення реалізації планованої діяльності</p>
13.	Проведення роботи та надання інформації з метою проведення ідентифікації належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів відповідно до вимог «Методики визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів»	Один раз на рік	<p>Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу) подаються щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу та центрального апарату Держекоінспекції, а також забезпечується опублікування результатів та запитуваної інформації до початку провадження планованої діяльності на власному вебсайті (в разі наявності) або вебсайтах органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазнати впливу</p>

№	Предмет дослідження	Періодичність здійснення	Умови звітності
			планованої діяльності. Моніторинг здійснюється щорічно з моменту початку провадження планованої діяльності та протягом п'яти років після закінчення реалізації планованої діяльності

Безпосереднє обстеження лісових ділянок дозволило встановити наявність та поширення основних біотопів. Дослідження проведено на репрезентативних ділянках, частка яких становила близько 20 % від загальної площі. Досліджувані ділянки (окремі виділи) підібрані із врахуванням локалізації, особливостей поширення біотопів, типів лісу, складу лісових насаджень.

Дослідження основних, зникаючих і рідкісних видів фауни здійснювали за попереднім аналізом матеріалів безперервного лісовпорядкування земель лісового фонду, бонітування мисливських угідь, проведених обліків мисливських тварин та іншої наявної інформації щодо локалізації видів у межах лісового фонду підприємства. Ідентифікацію плазунів та комах й інших представників фауни проводили візуально; птахів – візуально, за наявністю місць гніздування, слідів життєдіяльності та за співом; ссавців – візуально та за слідами життєдіяльності.

За результатами щоквартальних обстежень місць впровадження планової діяльності формують квартално-видільний перелік ідентифікованих місць зростання та перебування видів і природних оселищ, що підлягають охороні, а також перелік місць зростання та перебування видів тварин і рослин занесених до Червоної книги України.

Визначення лісових ділянок, які потенційно відповідають критеріям належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів або природних лісів проводили відповідно до Методики визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів наведеної у наказі №161 від 18.05.2018 р.

Лісові екосистеми Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) досліджувалися у вегетаційний період 2023 року, де здійснювали рубки головного користування та прилеглі території в межах 100 м. Польові дослідження проводилися доктором біологічних наук, професором Волошиною Н.О.

Відповідно до частини 5 статті 12 Закону України «Про Червону книгу України», не допускається оприлюднення відомостей про точне місце перебування (зростання) об'єктів Червоної книги України та інших відомостей про них, якщо це може призвести до погіршення умов охорони та відтворення цих об'єктів. З цих позицій, інформація про місця перебування тварин Червоної книги, що є об'єктами незаконного полювання або торгівлі, або про місця зростання рослин Червоної книги України, що є об'єктами незаконного вилучення з природи для комерційних чи утилітарних цілей, є конфіденційною. До зазначеної інформації застосовується частина 8 статті 4 Закону «Про оцінку впливу на довкілля» та частини 9 і 18 «Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля» (постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026).

3. Результати післяпроектного моніторингу

3.1. Вплив на природні оселища та рослинні угруповання.

В районі розташування Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) є об'єкти Смарагдової мережі «Лядова-Мурафа» - «Liadova-Murafa» (UA0000149), що входить до водно-болотного угіддя міжнародного значення «Лядова-Мурафа» та «Podilskyi Dnister» (UA0000245) – «Подільський Дністер».

Об'єкт Смарагдової мережі Liadova-Murafa (UA0000149) займає площу – 3734 га розташований на півдні на значній відстані від території лісового господарства. Його створено як водно-болотні угіддя міжнародного значення та включено до Переліку водно-болотних угідь міжнародного значення, заснованого відповідно ст. 2.1 Рамсарської конвенції, за номером 2387. Ця територія розташована на міграційному шляху птахів та має велику екологічну цінність. За сезонних міграцій виявлять близько 146 видів птахів, для 106 видів – є репродуктивним ареалом та для 83 видів є місцем зимування. У водних екосистемах зустрічають близько 30 видів риб. Територія є трофічним ареалом для 40 видів ссавців, 10 – земноводних та 6 – плазунів.

В межах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) реєструють території, які частково включено до об'єктів Смарагдової мережі, а саме:

- лісовий фонд Ямпільського лісництва (квартали 51, 52, 53, 54, 70, 71, 72, 73, 74) включено до об'єкту «Лядова-Мурафа»;
- частини лісових масивів Мурованоктуриловецького (квартали 66, 67, 68, 69, 73, 74) та Ямпільського (квартали 19, 40, 82, 91, 92, 93, 95, 101, 102, 103) лісництв включено до об'єкту «Подільський Дністер».

Понад 300 видів судинних рослин реєструють на території Liadova-Murafa (UA0000149), з яких 13 видів занесено до Червоної книги України, 14 – охороняються Конвенцією про міжнародну торгівлю видами дикої флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення.

Загальна характеристика об'єктів Смарагдової мережі наведена у таблиці 3.1. та 3.2.

Таблиця 3.1

Характеристика об'єкту Смарагдової мережі Liadova-Murafa (UA0000149)

Код об'єкту мережі	Назва об'єкту мережі	Площа, га	Кількість об'єктів охорони (види, оселища), шт								
			оселища	птахи	ссавці	рептилії	амфібії	риби	безхребетні	рослини	Всі таксони
Liadova-Murafa	UA0000149	3734	11	24	4	-	-	9	1	1	50

Об'єкт Смарагдової мережі Podilskyi Dnister (UA0000245) – Подільський Дністер, загальною площею 1712 га створений з метою охорони водних об'єктів.

Таблиця 3.2

Характеристика об'єкту Смарагдової мережі Podilskyi Dnister (UA0000245)

Код об'єкту мережі	Назва об'єкту мережі	Площа, га	Кількість об'єктів охорони (види, оселища), шт								
			оселища	птахи	ссавці	рептилії	амфібії	риби	безхребетні	рослини	Всі таксони
Podilskyi Dnister	UA0000245	1712	12	21	4	-	1	8	3	1	50

Таким чином, частина території Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» входить до об'єкту Смарагдової мережі «Liadova-Murafa» (UA0000149), що займає частину лісового фонду Ямпільського лісництва (кв. 51, 52, 53, 54, 70, 71, 72, 73, 74) та об'єкту «Podilskyi Dnister» (UA0000245), розташованого в окремих частинах лісових масивів Ямпільського (19, 40, 82, 91, 92, 93, 95, 101, 102, 103) та Мурованокуріловецького (квартали 66, 67, 68, 69, 73,74) лісництв.

Планована діяльність в межах визначених охоронних територій здійснюватися не буде.

У межах лісового фонду Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) встановлено природні оселища, що підлягають збереженню відповідно до класифікації типів оселищ згідно додатку 1 Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції та мають аналоги у Зеленій книзі України, а саме:

Тип G – ліси та інші заліснені землі; G1 широколистяні листопадні ліси.

G1.1 – прирічкові та галерейні ліси із домінуванням *Alnus*, *Betula*, *Populus* чи *Salix* (G1.1) (G1.11 – прирічкові вербові ліси);

G1.A – мезо- та евтрофні *Quercus*, *Carpinus*, *Fraxinus*, *Acer*, *Tilia*, *Ulmus* та споріднені ліси (G1.A4 - яружні та схилові ліси); мішані прирічкові затоплені та галерейні ліси (G1.2) (G1.21 прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням) (таблиця 6).

Котюжанське (кв. 57 в. 15; кв. 58 вид. 9) включає природні оселища підтипу G1.1 – прирічкові та галерейні ліси із домінуванням *Alnus*, *Betula*, *Populus* чи *Salix* (G1.1) (G1.11 - прирічкові вербові ліси) ();

В межах Ямпільського лісництва (кв. 48, 53, 55) реєструють природні оселища підтипу G1.A - мезо- та евтрофні *Quercus*, *Carpinus*, *Fraxinus*, *Acer*, *Tilia*, *Ulmus* та споріднені ліси (G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах);

G1.A – мезо- та евтрофні *Quercus*, *Carpinus*, *Fraxinus*, *Acer*, *Tilia*, *Ulmus* та споріднені ліси (G1. A4 - яружні та схилові ліси) (Ямпільське лісництво, кв. 33,35,37) (табл. 3.3).

G1.1 : Прирічкові вербові ліси.

Угруповання сформовані видами дерев, які здатні витримувати часте і тривале затоплювання поверхневими або ґрунтовими водами. Одним з основних факторів їх розвитку є значне щорічне відкладення седименту, яке відбувається внаслідок весняних повеней. Біотопи формуються на важких, багатих на поживні речовини, глибокосуглинистих мулуватоболотних або супіщаних дерново-глейових ґрунтах, переважно по берегах великих рівнинних річок, у заплавах.

Поширення: в Європі – Бореальний, Континентальний, Паннонський, Степовий біогеографічні регіони; в Україні – спорадично по всій території,

найчастіше в Паннонській провінції, в Лівобережному Лісостепу та на півдні України в заплавах великих річок. Домінанти деревного ярусу – *Salix alba*, *S. fragilis*, *S. rubens*, *Populus alba*, *P. nigra*.

Таблиця 3.3

Природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню або можуть бути включені до таких згідно класифікації (Резолюції 4 Бернської Конвенції)

Код	Назви типів оселищ	Рослинні угруповання	Додаток I Оселищної Директиви ЄС	Локалізація, лісництво, квартал, виділ
G1.1	Прирічкові та галерейні ліси із домінуванням <i>Alnus</i> , <i>Betula</i> , <i>Populus</i> чи <i>Salix</i>	<i>Salicetea purpureae</i> , <i>Salicion albae</i>	91E0 Заплавні ліси з <i>Alnus glutinosa</i> та <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>). 92A0 Галерейні ліси з <i>Salix alba</i> та <i>Populus alba</i> .	Котюжанське кв. 57 в. 15; кв. 58 вид. 9
G1.A	Мезо- та евтрофні <i>Quercus</i> , <i>Carpinus</i> , <i>Fraxinus</i> , <i>Acer</i> , <i>Tilia</i> , <i>Ulmus</i> та споріднені ліси	<i>Carpinion betuli</i>	G1.A161 = 9170 Дубово-грабові ліси <i>Galio-Carpinetum</i> . G1.A1B, G1.A166, G1.A167 = 91G0 Паннонські ліси з <i>Quercus petraea</i> і <i>Carpinus betulus</i> .	Ямпільське лісництво кв. 48, 53, 55
G1.A	Мезо- та евтрофні <i>Quercus</i> , <i>Carpinus</i> , <i>Fraxinus</i> , <i>Acer</i> , <i>Tilia</i> , <i>Ulmus</i> та споріднені ліси	<i>Tilio-Acerion</i>	Ліси <i>Tilio-Acerion</i> на схилах, осипищах і в ярах	Ямпільське лісництво кв. 33,35,37

Тип оселища G1.A Мезо- та евтрофні *Quercus*, *Carpinus*, *Fraxinus*, *Acer*, *Tilia*, *Ulmus* та споріднені ліси Мезо- та евтрофні *Quercus*, *Carpinus*, *Fraxinus*, *Acer*, *Tilia*, *Ulmus* та споріднені ліси.

Підтип G1A1. *Quercus – Fraxinus – Carpinus betulus* woodland on eutrophic and mesotrophic soils / Ліси *Quercus– Fraxinus – Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах.

Переважно грабово-дубові і грабові, нерідко грабово-ясеневі і липові позазаплавні ліси на багатих ґрунтах.

Поширені на рівнині в західній частині України в межах широколистянолісової і лісостепової зон, де здебільшого є зональними угрупованнями. Ґрунти суглинкові, свіжі, рідше вологі або сухі, здебільшого належать до групи сірих лісових, також трапляються на дерново-підзолистих, бурих лісових ґрунтах, рендзинах, чорноземах опідзолених. Ґрунотвірними породами найчастіше є леси, інколи – елювій різних порід (фліш, вапняк, крейда, мергель), морена, флювіогляціальні відклади. Від вікаруючих східноєвропейських типів біотопів диференціюються наявністю *Anemone nemorosa* (на Поліссі), *Carpinus betulus*, *Cerasus avium*, *Galanthus nivalis*, *Lamium galeobdolon*, *Scilla bifolia*, відсутністю *Dentaria quinquefolia*, *Corydalis marschalliana*, *Scilla siberica*, *Tulipa quercetorum*.

Підтип G1A4 : Ліси на крутих схилах.

Ліси густі (0,9–1,0), чисті або змішані дво-, триярусні. Формуються в середньому, рідше – верхньому поясі на висоті від 500 до 1000 м н. р. м. Клімат помірно вологий, прохолодний. Ґрунти глинисті, опідзолені бурі, глибокі під ясеневими і змиті під стевенокленовими лісами, де на поверхню виступають вапнякові брили. Вміст гумусу 5–13%, що швидко мінералізується (Сг / Сф=1). Реакція верхнього шару близька до нейтральної (рН 6,7–6,9), а нижчих – від слабкокислої до слабколужної (рН 6,4–7,5). Поширення: в Європі – Степовий біогеографічний регіон; в Україні – Гірськокримський округ (верхній та середній пояси) Евксинської провінції. Домінанти деревного ярусу – *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Acer stevenii*, *Quercus petraea*; вищі судинні рослини – *Acer stevenii*, *Anthriscus sylvestris*, *Arum elongatum*, *Carpinus betulus*, *Dentaria quinquefolia*, *Euphorbia amygdaloides*, *Fraxinus excelsior*, *Ranunculus constantinopolitanus*, *Mercurialis paxii*, *Galanthus plicatus*, *Geum urbanum*, *Paeonia daurica*, *Physospermum cornubiense*, *Primula vulgaris*, *Smyrniium perfoliatum*, *Allium cyrillii*, *Bromopsis benekeni*, *Galium aparine*, *G. odoratum*, *Lapsana intermedia*, *Lathyrus aureus*, *Laser trilobum* та інші.

Планова діяльність не буде проводитись у насадженнях, що за характерними особливостями підлягають збереженню або можуть бути включені до таких згідно класифікації (додаток 1 Резолюції 4 (1998) до Бернської

Конвенції), на ділянках, які ідентифіковані як важливі типи середовища існування.

Ділянки планованої діяльності знаходяться на значній віддалі від ідентифікованих типів середовищ існування. В зв'язку з цим планова діяльність Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» не буде негативно впливати на природні оселища (біотопи), що охороняються Резолюцією 4 Бернської Конвенції.

Угрупування Зеленої книги України. Основними рослинними угрупуваннями із Зеленої книги України, виявлені на території Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська діляниця) є групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного кизилкових (*Querceta (robons) conosa (maris)*), групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових (*Querceta (roboris) corylosa*) та група асоціацій грабово-дубових лісів волосистоосокових (*Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae)*).

Найпоширенішими є рослинні угрупування групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного кизилкових (*Querceta (robons) conosa (maris)*), які локалізовані на схилах р. Дністер у Ямпільському лісництві (кв. _____, вид. _____).

Другими за поширенням є група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових (*Querceta (roboris) corylosa*), що знаходяться в Ямпільському лісництві (кв. _____) та група асоціацій грабово-дубових лісів волосистоосокових (*Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae)*) - Ямпільське лісництво (кв. _____) (табл. 3.4).

В межах Ботанічного заказника «Білянський ліс» на території Ямпільського лісництва зростають дубові ліси на крутих південно-західних схилах до р. Мурафа. Вони утворюють характерний еколого-ценотичний ряд: ділянка слабодренованого плато з темно-сірим і лісовими ґрунтами займає асоціація дубового лісу свидинно-гірськоосокового: похилий схил з дерново-карбонатними ґрунтами - дубовий ліс кизилово-конвалієвий; лобові частини - дубовий ліс кизилово-горобейниковий. Середні частини схилу займає дубовий ліс кизилово-парвськоосоковий, а нижні частини схилу – дубовий ліс свидинно-яглицевий типового складу і будови, всі перелічені лісові угрупування є рідкісними на Україні внесені в "Зелену книгу України". Степові ділянки раніше були під

випасом, тому на території заказника переважають похідні ценози формації бородача кровозупиняючого. Значно менші площі займають корінні формації осоки низької та ковили волосовидної, по складу та будові типові для Придністров'я Поділля.

Угрупування Зеленої книги України в межах
Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Назва рослинного угруповання (рослинної асоціації або рослинної формації)	Лісництво	Синтаксономічний склад	Квартал	Виділ
Групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного кизилкових (Querceta (roboris) coposa (maris))	Ямпільське	<i>Quercetum (roboris) cornoso (maris) – caricosum (brevicollis)</i> , <i>Q. cornoso (maris) – caricosum (montanae)</i> , <i>Q. cornoso (maris) – caricosum (rhizinae)</i> , <i>Q. cornoso (maris) – galeobdolosum (lutei)</i>		
Групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових (Querceta (roboris) corylosa)	Ямпільське	<i>Quercetum coryloso-oxalidosum</i> , <i>Q. coryloso-maianthemosum</i> , <i>Q. coryloso-athyriosum</i> , <i>Q. coryloso-convallariosum</i> , <i>Q. coryloso-stellariosum</i> , <i>Q. coryloso-asarosum</i> , <i>Q. coryloso-galeobdolosum</i> , <i>Q. coryloso-caricosum (pilosae)</i> , <i>Q. coryloso-asperu-losum</i> , <i>Q. coryloso-aegopodiosum</i> , <i>Q. coryloso-caricosum (brevicollis)</i> , <i>Q. coryloso-lithospermosum</i>		
Група асоціацій грабово-дубових лісів волосистоосокових (Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae))	Ямпільське	<i>Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae)</i> ; <i>Carpineto - Quercetum aegopodiosum</i> .		

Квартально-видільний перелік надається у звіті з конфіденційною інформацією.

Типовими видами рослинності території є: бруслина бородавчата (*Euonymus verrucosa Scop*), дерен справжній (*Cornus mas L.*), ліщина звичайна (*Corylus avellana L.*), крушина ламка (*Frangula alnus Mill.*) представлено чагарниковий ярус. У рослинному покриві також можуть переважати: зірочник ланцетолистий (*Stellaria holostea L.*), яглиця звичайна (*Aegopodium podagraria L.*) та типові неморальні тіньовитривалі види: копитняк європейський (*Asarum europaeum L.*),

осока волосиста (*Carex pilosa Scop.*), фіалка лісова (*Viola reichenbachiana Jordan ex Boreau*), зеленчук жовтий (*Galeobdolon luteum L.*), чистець лісовий (*Stachys sylvatica L.*).

Світлолюбні субсередземноморські види: кадило сарматське (*Melittis sarmatica Klokov*), шоломниця висока (*Scutellaria altissima L.*), перлівка одноквіткова (*Melica uniflora Retz.*).

Особливу цінність становлять лікарські рослини: конвалія травнева (*Convallaria majalis L.*), медунка лікарська (*Pulmonaria officinalis Dumort.*), чистотіл звичайний (*Chelidonium majus L.*) зустрічаються на відкритих просторах, галявинах та узліссях.

Отже, у Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) незначні займають площі природні оселища типу G – ліси та інші заліснені землі, G1 широколистяні листопадні ліси та підтипів G1.1, G1.A1 та G1.A4), що підлягають збереженню або можуть бути включені до таких згідно класифікації (додаток 1 Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції) і угруповання Зеленої книги України (групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного кизилових (*Querceta (robons) conosa (maris)*), групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових (*Querceta (roboris) corylosa*) та група асоціацій грабово-дубових лісів волосистоосокових (*Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae)*). Вони розташовані переважно в межах об'єктів природно-заповідного фонду та на визначених ділянках (Котюжанське лісництво, кв. ____ в. ____; кв. ____ в. ____, Ямпільське лісництво кв. _____) де рубки не проводяться. Планова діяльність не проводилася на визначених територіях і вплив від неї на рідкісні угруповання та природні оселища оцінюється в межах екологічно допустимого.

3.2. Моніторинг раритетних видів флори.

Основу списку рідкісних видів природної флори Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) склали види, внесені в Червону книгу України та види, що є домінантами угруповань, внесених у Зелену книги України, до додатків: «Конвенції про збереження дикої фауни і флори та природних середовищ у Європі», «Конвенції про міжнародну торгівлю

видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення» та в інші міжнародні списки рідкісних рослин, у «Перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Вінницької області».

Під час дослідження на території Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» складено квартално-видільний перелік видів флори з переліку Червоної книги України, що наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Квартально-видільний перелік видів флори зі списку Червоної книги України
Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Лісництво, площа (га)	Вид		Локалізація
	Українська назва	Латинська назва	
Ямпільське	Шавлія клейка	<i>Salvia glutinosa L.</i>	
	Шоломниця висока	<i>Scutellaria altissima L.</i>	
	Перлівка одноцвітна	<i>Melica uniflora</i>	
	Лілія лісова	<i>Lilium martagon L.</i>	
	Ковила волосиста	<i>Stipa capillata L.</i>	
	Коручка широколиста	<i>Epipactis helleborine L.</i>	
	Скополія карніолійська	<i>Scopolia carniolica Jacq.</i>	
	Сон великий	<i>Pulsatilla grandis L.</i>	
	Півники угорські	<i>Iris aphylla ssp.</i>	
Котюжанське	Валеріана висока	<i>Valeriana exalta Milkon</i>	
	Ведмежа цибуля	<i>Allium ursinum L.</i>	
Мурованокуриливецьке	Клокичка периста	<i>Staphylea pinnata L.</i>	
	Ковила волосиста	<i>Stipa capillata L.</i>	
	Ковила пірчаста	<i>Stipa capillata L.</i>	
	Перлівка трансільванська	<i>Melica transsilvanica L.</i>	
	Типчак	<i>Festuca valesiaca</i>	
	Лілія лісова	<i>Lilium martagon L.</i>	
	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis L.</i>	
	Любка двулиста	<i>Platanthera bifolia L.</i>	
	Сон великий	<i>Pulsatilla grandis L.</i>	
	Півники угорські	<i>Iris aphylla ssp.</i>	
Вендичанське	Відкажник Біберштейна	<i>Carlina biebersteinii L.</i>	
	Горицвіт весняний	<i>Adonis vernalis L.</i>	
	Залізиця чубата	<i>Sideritis romana L.</i>	
	Перлівка трансільванська	<i>Melica transsilvanica L.</i>	
	Ялівець звичайний	<i>Juniperus communis L.</i>	
	Акароспора сірокоричнева	<i>Acarospora L.</i>	
	Аспіцілія сизо-сіра	<i>Aspicilia L.</i>	
	Калоплака оранжева	<i>Caloplaca aurantiaca L.</i>	
	Калоплака мінлива	<i>Caloplaca variabilis L.</i>	
	Калоплака городчаста	<i>Caloplaca dalmatica</i>	

	Канделарієла золотистенька	<i>Candelariella L.</i>	
	Леканора рівнинна	<i>Lecanora carpinea L.</i>	
	Леканора дрібногородчаста	<i>Lecanora crenulata L.</i>	
	Лоботалія промениста	<i>Lobotallia L.</i>	
	Рінодіна занурена	<i>Rinodina immersa (Körb.)</i>	
	Рінодіна Бішоффа	<i>Rinodina bischoffii (Hepp)</i>	
	Саркогіна правильна	<i>Xanthoria parietina L.</i>	
	Верукарія чорнувата	<i>Verrucaria L.</i>	
	Клокичка периста	<i>Staphylea pinnata L.</i>	
	Ковила волосиста	<i>Stipa capillata L.</i>	
	Відкаслик Біберштейна	<i>Carlina biebersteinii L.</i>	
	Горицвіт весняний	<i>Adonis vernalis L.</i>	
	Залізниця чубата	<i>Sideritis romana L.</i>	
	Перлівка трансільванська	<i>Melica transsilvanica L.</i>	
	Яловець звичайний	<i>Juniperus communis L.</i>	
	Сон великий	<i>Pulsatilla grandis L.</i>	
	Лілія лісова	<i>Lilium martagon L.</i>	
	Гніздівка звичайна	<i>Neottia nidusavis L.</i>	
	Любка двулиста	<i>Platanthera bifolia L.</i>	
	Любка зеленоквіткова	<i>Platanthera chlorantha</i>	
Моївське	Берека	<i>Sorbus torminalis Crantz.</i>	

Квартально-видільний перелік надається у звіті з конфіденційною інформацією.

У межах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) зростають види флори, які підлягають охороні та збереженню відповідно до списку Червоної книги України. За результатами лісовпорядкування визначено 27 видів, з них 25 визначено як регіонально рідкісний вид.

В умовах Котюжанського лісництва, де реєструють 1 категорія лісів, поширення ведмежої цибулі (*Allium ursinum L.*) і валеріани високої (*Valeriana exalta Milkon*).

Значна участь береки (*Sorbus torminalis Crantz*), яка у складі насаджень зосереджена у Моївському лісництві (4 категорія лісів).

Різноманіття видів зустрічають у Вендичанському лісництві (1 категорія лісів), що представлено видами: лілія лісова (*Lilium martagon L.*), любка двулиста (*Platanthera bifolia*) та зеленоквіткова (*Platanthera chlorantha Cust.*) гніздівка

звичайна (*Neottia nidusavis* L.), клокичка периста (*Staphylea pinnata* L.), ковила волосиста (*Stipa capillata* L.), сон великий (*Pulsatilla grandis* L.).

Рідкісні та зникаючі види: ковила волосиста (*Stipa capillata* L.), лілія лісова (*Lilium martagon* L.), коручка широколиста (*Epipactis helleborine* L.), скополія карніолійська (*Scopolia carniolica* Jacq.) виявлено також у Ямпільському лісництві (1 категорія лісів).

У межах Мурованокуриловецького лісництва (1 категорія лісів) виявлено такі рідкісні та зникаючі види рослин як: лілія лісова (*Lilium martagon* L.), любка двулиста (*Platanthera bifolia* L.), підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis* L.).

Серед найпоширенішими регіонально рідкісних видів в межах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» є: перлівка трансільванська (*Melica transsilvanica*), горицвіт весняний (*Adonis vernalis*), відкасок Біберштейна (*Carlina biebersteinii*), залізиця чубата (*Sideritis romana*). Зустрічаються також валеріана висока (*Valeriana exalta* Milkon), шавлія клейка (*Salvia glutinosa* L.), ялівець звичайний (*Juniperus communis* L.), шоломниця висока (*Scutellaria altissima* L.), перлівка одноцвітна (*Melica uniflora* L.), типчак (*Festuca valesiaca* L.), та інші види.

Види з переліку Червоної книги України є також раритетними: клокичка периста (*Staphylea pinnata* L.), ковила волосиста (*Stipa capillata* L.), ковила пірчаста (*Stipa capillata* L.) і зосереджені в умовах Мурованокуриловецького та Вендичанського лісництв, де займають найбільшу площу 709,0 га.

Види з переліку Резолюції 6 Бернської конвенції видів, що охороняються в межах об'єкту Смарагдової мережі Liadova-Murafa (UA0000149) лише один: сон великий (*Pulsatilla grandis*) і один вид Podilskyi Dnister (UA0000245) – півники угорські (*Iris aphylla* ssp. *Hungarica*). Обидва види зустрічаються в лісовому фонді Ямпільського лісництва (квартали _____) включено до об'єкту Смарагдової мережі «Лядова-Мурафа» та Мурованокуриловецького лісництва (квартали _____), які включено до об'єктів Смарагдової мережі «Подільський Дністер» і «Лядова-Мурафа».

В межах лісового фонду, а також на прилеглих ділянках окрім типових для лісових фітоценозів вищих судинних рослин виявлено також види, характерні для

визначених біотопів та угруповань Зеленої книги України (групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного кизилкових, дубових лісів із дуба звичайного ліщинових і грабово-дубових лісів волосистоосокових а саме: авринію скельну (*Aurinia saxatilis*), айстру заміщуюча (*Aster bessarabicus*), актею колосисту (*Actaea spicata*), аспленій волосоподібний (*Asplenium trichomanes*), аспленій мармуровий (*Asplenium ruta-muraria*), барвінок трав'янистий (*Vinca herbacea*), гадючу цибульку занедбану (*Muscari neglectum*), жовтець іллірійський (*Ranunculus illyricus*), карагану чагарникову (*Caragana frutex*), кизил звичайний (*Cornus mas*), конвалію звичайну (*Convallaria majalis*) кремену гібридну (*Petasites hybridus*), леопольдію тонкоцвітну (*Leopoldia tenuiflora*), леопольдію чубату (*Leopoldia comosa*), ломиніс цілолистий (*Clematis integrifolia*), оман високий (*Inula helenium*), осоку парвську (*Carex brevicollis*), півники угорські (*Iris hungarica*), півники злаколисті (*Iris graminea*), пухирник ламкий (*Cystopteris fragilis*).

Типовим для лісових екосистем є фітоцнотичне вкриття, представлене переважанням яглиці звичайної (*Aegopodium podagraria*), кропиви глухої пурпурової та білої (*Lamium purpureum, album*), маренки запашної (*Asperula odorata*), осоки волосистої (*Carex pilosa*), а також участю купини багатоквіткової (*Polygonatum officinale*), чистотіла звичайного (*Chelidonium majus*), медунки лікарської (*Pulmonaria officinalis*), копитняка європейського (*Asarum europaeum*).

3.3. Належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів та інформація щодо лісовідновлення.

За результатами польових досліджень в зоні планованої діяльності та прилеглих до неї територіях не виявлено старовікових дерев, дерев із гніздуванням хижих птахів та місць гніздування чорного лелеки, рідкісних і зникаючих видів, що охороняються Червоною книгою України та додатками 2 і 3 Бернської Конвенції та з додатку 1 Резолюції 6 (1998), а також лісових ділянок, які би відповідали належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів відповідно до вимог «Методики визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів» (Наказ № 161 від 18.05.2018 р.).

Квартально-видільний перелік насаджень, що мають виняткове значення для збереження біологічного різноманіття в межах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» наведено в Додаток В.

Плюсових дерев, що занесено до Державного Реєстру у лісовому фонді підприємства відсутні. У межах лісового фонду було виділено лісовий генетичний резерват дуба звичайного (Моївське лісництво, кв. 16 вид. 3, кв. 19 вид. 3).

Найстаріші дерева дуба звичайного (*Quercus robur*) виявлено в Мурованокуриловецькому (кв. ____ вид. ____) та Джурицькому (кв. ____ вид. ____; кв. ____ вид. ____; кв. ____ вид. ____; кв. ____ вид. ____; кв. ____ вид. ____; кв. ____ вид. ____) лісництвах. Характеристика відведеного насадження наступна: склад: 8Д1Г1Чш, 95 років, середня висота – 23,0 м, середній діаметр – 35,4 см, бонітет – 2, повнота – 0,96, запас – 385 м³/га, тип лісу – свіжа грабова діброва. Через інтенсивне пошкодження насадження льодоламом у 2000-му році це насадження було списане та виключене із Реєстру.

Дерева береки (*Sorbus torminalis*) виявлено на ділянках у Мурованокуриловецькому лісництві (кв. ____ вид. ____) та Джурицькому лісництві (кв. ____ вид. ____), які будуть збережені під час планованої діяльності.

Інформація, щодо ділянок лісових насаджень, віком понад 120 років, на яких передбачається планована діяльність, визначена базовим лісовпорядкуванням (Додаток В).

У насадженнях оцінено усі компоненти, що складають ярусність рослинного покриву, зокрема, деревний, чагарниковий ярус та ярус трав'янистих рослин. За результатами проведених досліджень, встановлено, що ділянки насаджень, віком понад 100 років характеризуються переважанням дуба звичайного (*Quercus robur*) у складі, окремі ділянки – з насадженням за переважання ясена звичайного (*Fraxinus excelsior*) або сосни звичайної (*Pinus sylvestris*). У деревостані зустрічаються супутні породи, представлені грабом звичайним (*Carpinus betulus*), кленом гостролистим (*Acer platanoides*), липою дрібнолистою (*Tilia cordata*). На окремих ділянках (Мурованокуриловецьке лісництво, кв. 17, вид. 6.1, кв. 56, вид. 10) виявлено дерева береки лікарської (*Sorbus torminalis*), які будуть збережені під час планованої діяльності.

Найбільш поширеними видами чагарникового ярусу є ліщина звичайна (*Corylus avellana*), свидина біла (*Swida alba*), бузина чорна (*Sambucus nigra*).

Трав'янистий ярус представлений яглицею звичайною (*Aegopodium podagraria*), зірочником ланцетолистим (*Stellaria holostea*), копитняком європейським (*Asarum europaeum*), медункою темною (*Pulmonaria obscura*), які не належать до рідкісних чи зникаючих видів.

На ділянках, відведених у плановану діяльність дуплистих дерев не виявлено.

Спеціальне використання лісових ресурсів, яке пов'язане із проведенням рубок головного користування проводиться із врахуванням існуючих локацій рідкісних та зникаючих видів рослин. У виявлених місцезнаходженнях раритетних видів рекомендується проводити моніторинг за станом популяцій раритетних видів для уникнення негативного впливу на рідкісні види, що буде представлено у наступних звітах післяпроектного моніторингу.

У випадку виявлення цінних для збереження біологічного різноманіття видів під час майбутніх моніторингових досліджень на території планованої діяльності Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України», вони будуть описані у звітах післяпроектного моніторингу та виключені із рубок головного користування та інших видів рубок згідно чинного законодавства.

У 2023 році лісовідновлення на зрубках головного користування проведено на загальній площі 5,0 га у Котюжанському (на площі 2,8 га) та Моївському (на площі 2,2 га) лісництвах.

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа, га	Схема змішування	Схема розміщення	Кількість висадженого посадкового матеріалу, тис. шт
Котюжанське				4рДз1рГшз	4*0,5	14,0
Моївське				5рДз1рГз	3,5*0,6	10,5

Квартально-видільний перелік надається у звіті з конфіденційною інформацією.

Станом на 15.11.2023 року на решті площ зрубів головного користування проведено підготовку ґрунту під лісовідновлення на весну 2024 року.

3.4. Моніторинг раритетних видів фауни.

Значна частина видів фауни, які занесені до Червоної Книги України локалізовані у місцевостях, що мають охоронний статус, а саме заповідні лісові урочища, заказники державного та місцевого значення.

Квартально-видільний перелік рідкісних і зникаючих видів фауни (додаток 2 і 3 Бернської Конвенції та з додатку 1 Резолюції 6 (1998) на території Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) наведено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Квартально-видільний перелік видів фауни зі списку Червоної книги України та Резолюції 6 Бернської конвенції Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Лісництво	Вид		Локалізація: квартал та виділ
	Українська назва	Латинська назва	
Ямпільське	Жук олень	<i>Lyncanus cervus</i>	
	Тхір лісовий	<i>Mustela putorius</i>	
	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	
Вендичанське	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	
Моївське	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	
Джуринське	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	
	Тхір лісовий	<i>Mustela putorius</i>	
Івашковецьке	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	
Котюжанське	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	
	Рибалочка блакитний	<i>Alcedo atthis</i>	
	Тхір лісовий	<i>Mustela putorius</i>	
Мурованокуриловецьке	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	
	Тхір лісовий	<i>Mustela putorius</i>	

Квартально-видільний перелік надається у звіті з конфіденційною інформацією.

Найпоширенішими видами фауни, які занесені до Червоної книги належать: борсук європейський (*Meles meles*) та тхір лісовий (*Mustela putorius*). Ці види зустрічаються маже у кожному лісництві підприємства, а найбільша їх чисельність зосереджена у Івашковецькому лісництві. Під час проведення обстежень виявлено також жука оленя (*Lucanus cervus*) у межах Ямпільського лісництва та рибалочку блакитного (*Alcedo atthis*) в Котюжанському лісництві. Ці

види також належать до рідкісних та є у переліку, наведеному у Бернській Конвенції та, зокрема, у додатку 1 Резолюції 6 (1998).

Аналізу списку видів фауни та знахідки рідкісних видів тварин, зазначених у додатку 1 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції), а також з інших міжнародних договорів, ратифікованих Україною, з переліків регіональної охорони виявлено їх наявність лише у межах лісового фонду.

За проведеними дослідженнями та виявленими рідкісними і зникаючими видами фауни встановлено, що більшість із них траплялися поза межами ділянок на яких буде здійснюватися планована діяльність. За умови, якщо будуть виявлені місця розташування таких видів під час наступних моніторингових досліджень, буде застосовано комплекс заходів щодо збереження місць оселищ та постійного перебування.

В межах об'єкту Смарагдової мережі «Liadova-Murafa» (UA0000149) реєструють ссавців: видра річкова (*Lutra lutra*), із рукокрилих: нічниця ставкова (*Myotis dasycneme*), нічниця велика (*Myotis myotis*), підковик малий (*Rhinolophus hipposideros*), амфібії – тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*), із комах – жук-олень (*Luncanus cervus*).

Об'єкт Смарагдової мережі «Podilskyi Dnister» (UA0000245) видра річкова (*Lutra lutra*), із рукокрилих: нічниця ставкова (*Myotis dasycneme*), нічниця велика (*Myotis myotis*) і підковик малий (*Rhinolophus hipposideros*). Із комах - Морімус темний (*Morimus funereus*), дубовий вусач (*Cerambyx cerdo*), жук олень (*Luncanus cervus*), ведмедиця Гера (*Callimorpha quadripunctaria*).

Під час польових маршрутів в кварталах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» в межах лісового фонду Ямпільського лісництва (квартали ____) включено до об'єкту «Лядова-Мурафа» та частини лісових масивів Мурованокуриловецького (квартали _____) та Ямпільського (квартали _____) лісництв, які включено до об'єкту «Подільський Дністер» видів із переліку Резолюції 6 Бернської конвенції не виявлено.

Виявлені рідкісні та зникаючі види тварин траплялися переважно поза межами ділянок, що визначено під рубки головного користування. За умови, якщо

будуть виявлені місця розташування таких видів буде застосовано комплекс заходів щодо збереження місць оселень та постійного перебування.

Із мисливських видів найпоширенішими є: козуля європейська (*Capreolus capreolus*) та кабан дикий (*Sus scrofa*), для яких збережено основні типи середовищ існування, зокрема місця годівлі та міграції (табл. 3.7).

При проектуванні лісгосподарських заходів з метою покращення кормових якостей та захисних властивостей угідь, рекомендується введення до складу насаджень або висаджування на галявинах таких цінних для диких тварин деревних і чагарникових порід: яблуня лісова, груша лісова, верба, ліщина, горобина, ожина, маслинка та інші. Лісовпорядкуванням в лісовому господарстві виділено: захисних реміз 1,3 га, кормових полів 1,3 га. При натурній таксації лісового фонду в таксаційних описах відмічалися наявну біотехнію: годівниці, солонці, підгодівельні майданчики, повітки для зберігання кормів, штучні водопої.

Таблиця 3.7

Квартально-видільний перелік мисливських видів в межах
Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Вид	Лісництво, категорія лісів	Квартал	Виділ	Тип середовищ існування видів дикої фауни
Козуля європейська <i>Capreolus capreolus</i>	Мурованокуриловецьке (категорія лісів 1)			годівля, зимівля, міграції
Кабан дикий <i>Sus scrofa</i>	Мурованокуриловецьке (категорія лісів 3)			годівля, зимівля, міграції
	Котюжанське (категорія лісів 3)			

Квартально-видільний перелік надається у звіті з конфіденційною інформацією.

За різними методами ідентифікації встановлено понад 20 видів птахів, яких занесено до рідкісних та зникаючих згідно міжнародних угод (Берн, Бонн, CITES). Для місць гніздування видів фауни, внесеної в Червону книгу встановлено охоронні зони (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Перелік видів птахів, що охороняються в межах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» на ділянках, включених до об'єктів
Смарагдової мережі

№	Вид фауни	квартал
1.	Дятел середній	<i>Dendrocopos medius</i>
2.	Дятел сирійський	<i>Dendrocopos syriacus</i>
3.	Рибалочка	<i>Alcedo Atthis</i>
4.	Беркут	<i>Aquila chrysaetos</i>
5.	Кропив'янка рябогруда	<i>Sylvia nisoria</i>
6.	Шуліка чорний	<i>Milvus migrans</i>
7.	Синьошійка	<i>Luscinia svecica</i>
8.	Лелека білий	<i>Ciconia ciconia</i>
9.	Лелека чорний	<i>Ciconia nigra</i>
10.	Крячок чорний	<i>Chlidonias niger</i>
11.	Чепура велика	<i>Casmerodius albus</i>
12.	Чапля руда	<i>Ardea Purpurea</i>
13.	Дрімлюга звичайний	<i>Caprimulgus europaeus</i>
14.	Пугач	<i>Bubo bubo</i>
15.	Жовна сива	<i>Picus canus</i>
16.	Сова болотяна	<i>Asio flammeus</i>
17.	Нирок білоокий	<i>Aythya nyroca</i>
18.	Крячок білощокий	<i>Chlidonias hybrida</i>
19.	Бджолоїдка звичайна	<i>Merops apiaster</i>
20.	Сорокопуд терновий	<i>Lanius collurio</i>
21.	Сорокопуд чорнолобий	<i>Lanius minor</i>
22.	Бугайчик звичайний	<i>Ixobrychus minutus</i>
23.	Деркач лучний	<i>Crex crex</i>
24.	Лунь лучний	<i>Circus pygargus</i>
25.	Лунь очеретяний	<i>Circus aeruginosus</i>
26.	Лунь польовий	<i>Circus cyaneus</i>

Понад 25 видів орнітофауни спорадично траплялися під час переміщення на всій території лісового господарства, серед них два рідкісні види: рибалочку блакитного (*Alcedo atthis*) і жовна сива (*Picus canus*) зустрічали в межах Котюжанського лісництва. У межах території планованої діяльності Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» відсутні місця гніздування хижих птахів, віднесених до Червоної книги України, в тому числі відсутні місця гніздування лелеки чорного, токовища глухарів і тетеруків.

Види фауни, особливо орнітофауни, спорадично траплялися під час переміщення на всій території лісового господарства.

За результатами польових досліджень у межах лісового фонду Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» відповідно до наявного списку основних видів, які занесені до додатку 1 Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції), а також занесених до інших міжнародних договорів, які ратифіковані Україною, та наявних переліків видів, що мають регіональний охоронний статус ідентифіковано їх наявність у межах лісового фонду підприємства. Більшість видів ідентифіковано візуально, лише вид борсук звичайний – за слідами життєдіяльності. Також, зустрічали мисливські види: козулю європейську (*Capreolus capreolus*) та кабана дикого (*Sus scrofa*).

Найбільш поширеними ссавцями на території Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» є борсук європейський (*Meles meles*), який занесений до міжнародних списків рідкісних тварин (Бернська Конвенція, додаток 1 Резолюції №6 (1998)).

4. Моніторингові дослідження на ділянках планованої діяльності

Аналіз розташування ділянок, які відведені в рубку головного користування на 2023 рік показав, що вони не входять до територій природно-заповідного фонду та не перехрещуються з об'єктами Смарагдової мережі.

Площа кожної з ділянок, які відведені в рубку головного користування не перевищує 3 га для рекреаційних лісів та 5 га для експлуатаційних лісів.

Фактичні рубки головного користування проводилися в 2023 року відповідно до виписаних лісорубних квитків (Додаток Г).

Ділянки моніторингу Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» та їх характеристика представлені в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Перелік ділянок моніторингу Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України»

№ п/п	Лісництво, в якому проводили заготівлю	Квартал	Виділ	Площа	Госп-секція
1.	Джуринське	4	13	3,6	Дуб
		60	23.1	1,9	Ясен
2.	Івашковецьке	12	4.1	1,0	Граб
		72	4	3	Дуб
3.	Моївське	43	9.2	2,2	Дуб
		13	1.1	4,7	Дуб
4.	Мурованокориловецьке	28	4.3	0,9	Ясен
5.	Котюжанське	17	2.2	2,1	Дуб
		19	6.2	2,8	Дуб

Моніторингові ділянки обиралися на різних стадіях розробки: до початку провадження планованої діяльності, під час та після. На двох ділянках Івашковецького лісництва планована діяльність була завершена в 2022 р., що дозволило у вегетаційних період 2023 р. дослідити віддалені наслідки планованої діяльності.

За результатами проведення рубок головного користування можуть відбудуватися зміни типів оселищ (біотопів), які будуть визначені після завершення лісгосподарських робіт та розвитку живого надґрунтового покриву.

Очікується, що внаслідок проведення рубок зміна типів оселищ (біотопів) не відбудеться.

Основним періодом ідентифікації місцезростань рідкісних рослин був період активної вегетації та активної життєдіяльності видів безхребетних тварин. Саме в цей період види ідентифікувалися експертом, проводиться камеральний аналіз лісотаксаційних матеріалів із наступним рекогносцирувальним польовим обстеженням та із виконанням повторних уточнюючих обстежень протягом вегетаційного періоду.

Більшість досліджуваних ділянок представлені штучними насадженнями твердолистяних порід з переважанням дуба звичайного (*Quercus robur*).

Під час рубок дерева, які потребували збереження, знаходилися за межами ділянки. Спосіб очищення – комбінований.

Облік заготовленої деревини та лісопродукції здійснювали згідно Наказу Держлісагентства України № 9 від 21.01.2013 «Про затвердження Методичних вказівок з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України».

Детальна інформація про реєстрацію видів рослин та тварин виявлених на обстежених ділянках надається у звіті з конфіденційною інформацією.

Огляд місць заготівлі деревини, інших продуктів лісу та використання корисних властивостей лісів здійснюється на кварталах, що відпрацювали, здійснювалися бригадою лісового господарства з відведення і таксації лісосік та повторно – при обстеженні територій провадження планової діяльності.

За результатами огляду місць заготівлі деревини та інших продуктів лісу на місцях планової діяльності у Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» складено Акти огляду місць заготівлі деревини, інших продуктів лісу та використання корисних властивостей лісів. Копії Актів наведено в Додатку Д.

За результатами моніторингу із залученням експертів, розроблено та впроваджується система заходів щодо зменшення негативного впливу планової діяльності на компоненти біологічного і біотопічного різноманіття.

Обстеження території провадження планової діяльності Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України», огляд місць заготівлі деревини, інших продуктів лісу та використання корисних властивостей лісів проводили з метою виявлення повноти і правильності розробки лісосік, заготівлі другорядних лісових матеріалів, здійснення побічних лісових користувань, а також виявлення залишених недорубів, невивезеної деревини і другорядних лісових матеріалів здійснено за участі інженерно-технічних працівників підприємства.

Проведено дослідження на 9-ти ділянках моніторингу, з них на 4-х рубки головного користування завершено.

Ділянки відведено правильно з проведенням необхідних польових робіт та оформленням відповідної технічної документації. Розроблення даних ділянок проводилось упродовж 2023 року. Контроль за правильністю розробки наведено у щорічному і наступних звітах.

Ознак порушень на місцях заготівлі деревини, правильності розробки лісосік, здійснення побічних лісових користувань не виявлено. На кожному лісосіку до початку її розробки складається карта технологічного процесу розроблення лісосіки (технологічна карта), яка з урахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт.

У технологічних картах розроблення лісосік, зокрема, містяться:

- перелік підготовчих робіт;
- схема розробки лісосіки з нанесеними на неї виробничими об'єктами, устаткуванням, волоками тощо;
- способи проведення лісозаготівельних операцій (звалювання дерев, обрубання сучків, трелювання, спуск, кряжування, сортування, штабелювання, навантаження деревини, очищення місць рубок);
- черговість розробки пасік;
- заходи щодо охорони праці;
- природоохоронні вимоги (запобігання ерозії ґрунтів, збереження підросту, залишення цінних дерев тощо).

5. Моніторинг стану ґрунтового покриву репрезентативних виділів після проведення планованої діяльності у ФІЛІЇ «ЖМЕРИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Проведення моніторингу стану ґрунтового покриву Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (лісництва колишнього ДП «Могилів-Подільське лісове господарство») на ділянках головного користування після проведення робіт планованої діяльності показав, що розбіжностей між прогнозованим та фактичним впливом господарської діяльності на ґрунтовий покрив не виявлено. Визначені пошарові показники твердості ґрунту показали відсутність деформацій та ущільнення верхнього шару ґрунту. Лише на деяких ділянках спостерігається незначне ущільнення ґрунту верхнього шару, які можна усунути в процесі робіт з підготовки ґрунту для подальшого лісовикористання. На більшості обстежених виділів проведені роботи з очищення території, обробітку ґрунту, висаджені саджанці наступних лісових порід.

Територія більшості виділів рівна, безстічна, без проявів наслідків ерозійних процесів ґрунту. Сприятливі водно-фізичні властивості чорноземів типових та сірих опідзолених ґрунтів (висока поглинаюча і водоутримуюча здатність), потужний шар лісової підстилки, виключають можливість розвитку водної або вітрової ерозії на обстеженій території. Ділянки готові для подальшого лісовикористання.

Для Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (лісництва колишнього ДП «Могилів-Подільське лісове господарство») репрезентативними були визначені такі ділянки:

Мурованокуриловецьке лісництво – квартал 28 (виділ 4), квартал 11 (виділ 3);

Котюжанське лісництво – квартал 36 (виділ 1), квартал 17 (виділ 2);

Івашковецьке лісництво – квартал 85 (виділ 11), квартал 72 (виділ 4);

Джуринське лісництво – квартал 4 (виділ 13), квартал 15 (виділ 6);

Моївське лісництво – квартал 43 (виділ 9).

Отже, ведення лісогосподарської діяльності з дотриманням встановлених законодавством України вимог, що ґрунтуються на багаторічному досвіді

лісоводів практиків та сучасних наукових розробках у галузі лісівництва (Правила рубок головного користування, затверджені наказом Держкомітету лісового господарства України 23.12.2009 №364, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26.01.2010 р. за №85/17380, Санітарні правила в лісах України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.07. 1995 р. №555), не наносить жодної шкоди ґрунтовому покриву лісових масивів, не спричиняє розвиток деградаційних процесів взагалі, та процесів ерозії ґрунтів зокрема.

Висновки

У звіті наведено результати досліджень післяпроектного моніторингу відповідно Висновку з оцінки впливу на довкілля від 09.12.2021 року №21/01-2021788200/1 планованої діяльності ДП «Жмеринське лісове господарство» «Спеціальне використання лісових ресурсів шляхом проведення суцільних рубок головного користування Могилів-Подільського, Тульчинського та Жмеринського адміністративних районів, Вінницька область» (реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 2021788200).

У 2021 р. до ДП «Жмеринське лісове господарство» приєднане ДП «Могилів-Подільське лісове господарство» (наказ Державного агентства лісових ресурсів України №536 від 27.09.2021 р.), а в 2022 р. ДП «Жмеринське лісове господарство» реорганізовано у Філію «Жмеринське лісове господарство» Державного спеціалізованого підприємства «Ліси України» (наказ Державного агентства лісових ресурсів України № 868 від 28.10.2022 р.).

1. Згідно затвердженої відомості чергової лісосіки рубок головного користування на 2023 рік в рубку відведено 9 ділянок, на площі 25,6 га на території чотирьох лісництв Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Мурованокуриловецьке, Котюжанське, Джуринське, Моївське). Планується заготовити деревини 8412,0 м³, з них ліквідної 7745,0 м³. По всіх ділянках застосовано суцільнолісосічну систему рубок. Переважна кількість ділянок відноситься до дубової госпсекції (89,0 %). На момент підготовки звіту плановану діяльність розпочато на загальній площі 19,0 га, з яких заготовлено деревини 6290,0 м³, в тому числі ліквідної 5795 м³.

2. Плановану діяльність у звітній період не здійснювали на ділянках в частині територій Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України», що входить до об'єкту Смарагдової мережі «Liadova-Muraf» (UA0000149) (Ямпільського лісництва, кв. 51, 52, 53, 54, 70, 71, 72, 73, 74) та об'єкту «Podilskyi Dnister» (UA0000245) (Ямпільське лісництво, кв. 19, 40, 82, 91, 92, 93, 95, 101, 102, 103) і Мурованокуриловецького лісництва, кв. 66, 67, 68, 69, 73, 74), на території

зайнятій об'єктами природно-заповідного фонду та лісових ділянок, де зростають природні ліси, важливі для збереження біологічного різноманіття.

3. Лісовідновлення на зрубках головного користування здійснювали на території двох ділянок в Котюжанському і Моївському лісництвах на загальній площі 5,0 га. Станом на 01.12.2023 р. на решті територій, де здійснювали рубки головного користування, проведено підготовку ґрунту під лісовідновлення на весну 2024 р.

4. В межах території Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Могилів-Подільська дільниця) визначено природні оселища типу G – ліси та інші заліснені землі, G1 широколистяні листопадні ліси та підтипів G1.1, G1.A1 та G1.A4), що підлягають збереженню або можуть бути включені до таких згідно класифікації (додаток 1 Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції) і угруповання Зеленої книги України (групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного кизилкових (*Querceta (robora) conosa (maris)*), групи асоціацій дубових лісів із дуба звичайного ліщинових (*Querceta (roboris) corylosa*) та група асоціацій грабово-дубових лісів волосистоосокових (*Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae)*), які розташовані переважно в межах об'єктів природно-заповідного фонду та на визначених ділянках (Котюжанське лісництво, кв. ____ в. ____; кв. ____ в. ____, Ямпільське лісництво кв. ____). На ідентифікованих територіях рубки головного користування не проводили. На ділянках провадження планованої діяльності не було реєстровано цінних природних оселищ та рослинних угруповань.

5. Із видів рослин занесених до Червоної книги України (2009) на території лісового господарства в межах Могилів-Подільської дільниці обліковують 27 видів, з них 25 визначено як регіонально рідкісні. Найпоширеніші червонокнижні види: клокичка периста (*Staphylea pinnata*), ковила волосиста (*Stipa capillata*), ковила пірчаста (*Stipa capillata*), лілія лісова (*Lilium martagon*), любка двулиста (*Platanthéra bifolia*) та зеленоквіткова (*Platanthera chlorantha*) гніздівка звичайна (*Neottia nidusavis*). Визначено квартално видільний перелік місць зростання видів рослин, занесених до Червоної книги України. У виявлених

місцезнаходження раритетних видів рекомендується проводити моніторинг за станом їх популяцій для уникнення негативного впливу на рідкісні види.

З переліку Резолюції 6 Бернської конвенції видів, що охороняються в межах об'єкту Смарагдової мережі Liadova-Murafa (UA0000149) лише один: сон великий (*Pulsatilla grandis*) і один вид в Podilskyi Dnister (UA0000245) - півники угорські (*Iris aphylla*). Обидва види зустрічаються в лісовому фонді Ямпільського лісництва (квартали _____), що включено до об'єкту Смарагдової мережі «Лядова-Мурафа» та Мурованоктуриловецького лісництва (квартали _____), які включено до об'єктів Смарагдової мережі «Подільський Дністер» і «Лядова-Мурафа». Рубки плануються із виключенням виділів із раритетними видами і угрупованнями для їх збереження та подальшого моніторингу.

6. Із рідкісних та зникаючих представників фауни у межах лісових масивів підприємства реєстровано ряд видів, занесених до Червоної книги України: жук-олень (*Lyncanus cervus*), борсук звичайний (*Meles meles*), тхір лісовий (*Mustela putorius*). Понад 20 видів орнітофауни спорадично траплялися під час переміщення на всій території лісового господарства, серед них два рідкісні види: рибалочку блакитного (*Alcedo atthis*) і жовна сива (*Picus canus*). Під час дослідження на території Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» уточнено та складено квартално-видільний перелік раритетних видів фауни. За матеріалами дослідження складено квартално-видільний перелік місцезнаходження видів флори, фауни та угруповань, які підлягають охороні та збереженню: об'єкти Червоної книги України; види з додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції 6 (1998) даної Конвенції; рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню з додатку Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції для подальшого моніторингу за їхнім станом та розроблення заходів для збереження.

6. Всі передбачені ділянки чергової лісосіки розташовані за межами природно-заповідних об'єктів, під час дослідження на них не виявлено раритетних видів та угруповань. Рідкісні та зникаючі види і рослинні угруповання

відсутні в межах ділянок планованої діяльності та у сусідніх виділах на відстані 100 м.

На ділянках, де здійснювали рубки головного користування не реєстрували видів флори і фауни, що занесені до Червоної книги України та природних оселищ із Резолюції 4 Бернської конвенції та рослинних угруповань Зеленої книги України.

Відповідно до заходів охорони, наведених в Червоній книзі України (2009) для видів флори, що зростають в межах Філії «Жмеринське лісове господарство» ДП «Ліси України» рекомендовано заборонити збирання рослин, несанкціоновану заготівлю рослин та порушення умов місцезростання, вирубування, випас, сінокосіння на луках, осушення боліт. В місцях зростання і перебування червонокнижних видів, що включено до переліку Додатку 1 і 2 Наказу Міністерства екології та природних ресурсів України №557 від 29.12.2016 р. – Перелік видів тваринного світу, занесених до Червоної книги України, створювати охоронні ділянки для їхнього збереження. Рекомендується контроль за станом популяцій.

Відповідно до заходів охорони для видів орнітофауни забезпечувати виявлення та охорону гнізд птахів та гніздових ділянок, для фауни - виявлення та охорона місць перебування та розмноження. Рекомендується контроль за станом популяцій раритетної флори і фауни.

СПИСОК ВИКОНАВЦІВ

Доктор біологічних наук, професор
старший науковий співробітник
завідувач кафедри екології

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized initial 'N' followed by a long, sweeping horizontal stroke that ends in a small hook.

Волошина Н.О.

Література

1. Андрієнко Т.Л. Рідкісні центральноевропейські види у флорі Волинської частини Західного Полісся / Т.Л. Андрієнко, О.І Прядко // Український ботанічний журнал. – 2006. – 63, № 5. – С. 661-670.
2. Андрієнко Т.Л. Растительный мир Украинского Полесья в аспекте его охраны. / Т.Л. Андриенко, Ю.Р. Шеляг-Сосонко Киев: Наук думка, 1983. – 216 с.
3. Василюк О. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду / Олексій Василюк, Анастасія Драпалюк, Григорій Парчук, Дарія Ширяєва. За заг. редакцією Олени Кравченко – Львів, 2015, 80 с.
4. Вінніченко Т.С. Рослини України під охороною Бернської конвенції / Вінніченко Т.С. – Хімджест, 2006. – 176 с.
5. Закон України "Про тваринний світ" від 13.12.2001 р. №2894-III // Верховна Рада України, 2002. – № 14. – ст. 97.
6. Закон України "Про рослинний світ" від 09.04.1999 р. №591-XIV // Верховна Рада України, 1999. – № 22-23. – ст. 198.
7. Закон України "Про Червону книгу України" від 07.02.2002 р. №3055-III // Верховна Рада України, 2002. – № 30. – ст. 201.
8. Закон України "Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки" від 21.09.2000 р. №1989-III // Верховна Рада України, 2000. – № 47. – ст. 405.
9. Закону України "Про екологічну мережу України" від 24.06.2004 р. №1864-IV // Верховна Рада України, 2004. – № 45. – ст. 502.
10. Закону України "Про природно-заповідний фонд" від 16.06.1992 р. №2456-XII // Верховна Рада України, 1992. – № 34. – ст. 502.
11. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха – К.: Альтерпрес, 2009. – 448 с.
12. Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979). – К., 1998. – 76 с.

13. Куземко А. Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. / Куземко А., С. Садогурська, О. Василюк. – Київ, 2017. – 124 с.
14. Національний атлас України / НАН України, Інститут географії, Державна служба геодезії, картографії та кадастру ; голов. ред. Національного атласу України Л. Г. Руденко ; голова ред. кол. Б. Є. Патон. - К. : ДНВП «Картографія», 2007. - 435 с.
15. Пачоский И.К. Флора Полесья и прилежащих местностей // Труды Санкт.–Петербургского о-ва естествоиспытателей – СПб., 1897. – Т. 27. –В. 2. – 103 с., 1899 – Т. 29. – В. 3. – 113 с.; 1900. – Т. 30. – В. 3. – 259 с.
16. Перелік регіонально рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Рівненської області від 07 грудня 2018 року № 1229 [електронний ресурс] <https://ror.gov.ua/rishennya-oblasnoyi-radi-7-sklikannya/1229>
17. Постанова КМУ № 1196. від 16 грудня 2015 р. «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі»
18. Природно-заповідний фонд Рівненської області / Під ред. Ю.М. Грищенка, Рівне: Волинські обереги, 2008. – 216 с.
19. Рішення Рівненської обласної ради № 225 від 17 червня 2016 року «Про затвердження Регіональної схеми екологічної мережі Рівненської області».
20. Смарагдова мережа в Україні / Під редакцією Проценка Л.Д. Київ –Хімджест. 2011. 192 с.
21. Фіторізноманіття Українського Полісся та його охорона / Під заг. ред. Т.Л. Андрієнко. К.: Фітосоціоцентр 2006. – 316 с.
22. Флора УРСР / За ред. М. І. Котова – К. : Вид-во АН УРСР, 1936 – 1965. – Т. 1 – 12.
23. Червона книга України. Рослинний світ / За ред. Я.П. Дідуха – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
24. <http://emerald.net.ua/>
25. www.UkrBin.com.ua

ДОДАТКИ

Додатки надаються у звіті з конфіденційною інформацією.